

A modo de pròleg

TERESA PASCUAL

Un dels matins en què Anna Ajmàtova aguarda fent cua davant la presó, una dona la reconeix: -¿I vosté pot donar compte d'açò? -li pregunta. Anna Ajmàtova respon: puc.¹

Es tractaria de creure en el poder del poema per a descriure allò que d'alguna forma està colpejant la vida de l'home i que ha de ser dit, de “poder-ho dir tot”, seguint les paraules de Pere Imperar, com trobem en la primera de les citacions que obrin *Els contorns del xiprer*.

Comencem a intuir, també a partir de les altres dos referències que introdueixen el poemari, els pilars de la poètica que Ricard Garcia continua i explicita en el poema que tanca el llibre i que porta per títol: “Poètiques robades”, declaració d'intencions que parteix del just reconeixement de la tradició literària de qui l'escriptor és irrenunciablament hereu, com ens suggereix el qualificatiu de “robades” amb què defineix poètiques.

Estos pilars serien: la confiança en les possibilitats del llenguatge malgrat les seues dificultats per a ocupar-se de determinats espais vitals, l'afirmació del cos i la dimensió subjectiva de la matèria.

Premisses que en la introducció del poemari ja Garcia presenta sense dubtes amb els enunciats: “Déu és la carn” de Miquel Àngel Riera i amb “Queda la vibración” de José Àngel Valente.

A partir d'elles i de “Poètiques robades” sabem que la consciència dels límits del llenguatge per a nomenar allò que compona l'àmbit de les dimensions humanes que difícilment troben la paraula adequada, no és obstacle per a confiar en les seues possibilitats. Garcia vol dotar de noms les sensacions, definir-les traspassant inclús els seus límits: “profanar tots el plec del cos”, així com transgredir la comprensió dels conceptes incorporant-los una dimensió que no pertany a la seua naturalesa, la de la sensibilitat: “i sentir el pensament”.

Com sabem també d'altres de les arrels de les quals l'autor no es separarà al llarg de l'obra. Una d'elles, com hem dit abans, és la matèria, l'afirmació del cos que ocupa un espai físic, que ens situa en la terra i recorda contínuament la nostra humanitat; l'altra apunta cap a allò més difícil de dir – “la vibració”- a la vegada inseparable i transcendent a la matèria.

ser capaç
de palpar les seves carns...
perquè Déu és la carn

perquè no oblides que eres carn

¹ Olvido García Valdés en “Prólogo” de *El canto y la ceniza*. Galaxia Gutenberg. Barcelona, 2005.

abans que qualsevol altra cosa

i sentir amb tu
que queda la vibració,
i que la raó ja no compta

una raó que haurem de deixar a l'altra banda per uns moments i abandonar-nos a la sort de perdre la garantia de la seua seguretat, perquè probablement "si el corazón pensara, dejaría de latir".²

I al seu batec, al dels passos del temps i a la seua consciència, no renunciem, com queda manifest al llarg de la lectura del poemari de García.

Podem mirar "a contrallum de la vida els contorns del xiprer", situar-nos com a espectadors de l'experiència, distants i prop, observadors i observats. I permetir-li a l'altre la possibilitat d'endinsar-se en la contemplació de les seues vivències a través d'eixa bola de cristall, com diria Hilde Domin, que seria el poema.

Podem utilitzar el xiprer, aquest element del seu paisatge, del jardí de sa casa, símbol universal del temps i de l'espiritualitat, i mirar-lo com ell amb incertesa i silenci, -seria possible d'alguna altra forma?-, com es mira la vida i s'assumeix el temps, "desposseït d'aquelles desmesures de la infància", com expressa en un dels poemes inicials:

És així com ets
quan ja s'endevina l'hivern
i el vidre negre de la nit és tan net
que entre l'horitzó i tu
neix el buit d'un temps
desposseït d'aquelles desmesures de la infància

I en un dels contorns del xiprer, lligada a la percepció del canvi, la consciència d'una identitat que al llarg de la vida es manté i es modifica, com si tot quedara per a sempre i com si tot, d'igual forma, fóra transitori:

Ningú d'aquells que vas ser és, per sort
o per desgràcia, del tot passatger.
Ni és ningú d'aquells qui vas ser el que ara ets,
aquest pes a les espatlles, qui sap quins horitzons,
la porta...
I davant del paisatge, a l'aguait,
assages com desfer-te dels fantasmes
que perviuen en tu i de tu et sostreuen.

Identitat que, malgrat tot, hauria de destruir-se per a poder arribar a la veritat del concepte que de nosaltres tenim:

² Eugenio Méndez: *Los girasoles ciegos*. Anagrama. Barcelona, 2005.

desconstruir, ara, per saber què ets.
Apropa la destrucció a la veritat

Un camí que ha de facilitar-nos l'encontre amb els nostres veritables punts de partida, principis a la vegada originadors i explicatius de la matèria, que donarien compte de nosaltres i ens permetrien començar de nou

potser perquè la veritat sigui temps de retorn
i terra i aigua

i ens ajudarien a viure el present perquè: “el present s'alimenta de veritat”.

Una indagació sobre la veritat que transcorre sense pressa, segura del procés iniciat, amb el mateix to de serenitat que adopta l'autor al llarg del poemari, tant en el tractament de situacions d'inquietud davant la vida -la seua provisionalitat o el dubte de la identitat personal-, com davant la contemplació elemental i bàsica de la pluja sobre les oliveres:

Ha plogut
i les oliveres del jardí destil·len plata.

Ricard, ens vam conèixer a través d'una “cita a cegues” que Jordi ens va proposar per a llegir junts els nostres poemes a Vilafranca. Una lectura envoltada de l'atmosfera entranyable que proporciona la comunicació familiar, respectuosa i fàcil, qualitats que sols algunes vegades es presenten i que fan del moment una situació que sempre tindrà espai en la memòria.

Un poemari és, en certa manera, també una cita a cegues entre el poeta i el lector, entre el poema i eixa part del món i de nosaltres que ell posa a la llum.

Aquest procés de descobriment segueix els tempos que l'obra marca, el ritme que l'autor, conscient o inconscientment, ha decidit.

Per a adequar-me a aquestes seqüències i per a conservar l'enigma el major temps possible, he de confessar que normalment no llegesc cap pròleg abans d'haver acabat la lectura dels poemes – mala publicitat precisament per a qui ara està intentant escriure aquesta mena d'introducció.

És per aquest motiu, Ricard, que he preferit revelar únicament algunes impressions, necessàriament personals, de la lectura de Els contorns del xiprer, sabent que la poesia té –i en açò radica un dels valors de l'escriptura-, moltes i diverses portes d'entrada .

“Sols les paraules ens poden fer viatgers”, ens dius, i tu, Ricard, ens has facilitat les rutes d'alguns dels nostres viatges mentre , et cite de nou, “ les figures dels xiprers es claven desafidores en el temps”.

Teresa